

Torsdagen den 10 januari

Kl. 11.00

Välkomstord

*Överlämnande
av budgetpropo-
sitionen*

*Överlämnande
av kommittébe-
rättelsen*

§ 1 Välkomstord

TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Jag ber att få hälsa er välkomna till det fortsatta arbetet under 1979/80 års riksmöte.

§ 2 Överlämnande av budgetpropositionen

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO avlämnade regeringens proposition 1979/80:100 med förslag till statsbudget och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få överlämna regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1980/81.

§ 3 Överlämnande av kommittéberättelsen

Justitieministern HÅKAN WINBERG avlämnade regeringens skrivelse 1979/80:103 med redogörelse för verksamheten inom kommittéväsendet och anförde:

Herr talman! Jag ber att få överlämna 1980 års kommittéberättelse.

§ 4 Justerades protokollen för den 12, 13, 14, 17, 18 och 19 december 1979.

§ 5 Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare

Till valprovsningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att Lars-Erik Lövdén, Malmö, utsetts till ledamot av riksdagen samt att Siv Carlström, Oxie, Elvy Westerberg, Malmö, Roland Nilsson, Helsingborg, Ingegerd Göransson, Lund, Bo Nilsson, Landskrona, Nils T. Svensson, Malmö, Sven Nilsson, Malmö, och Vera Petersson, Helsingborg, utsetts till ersättare för riksdagsledamöter.

Valprovsningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen

och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 §
vallagen.

1980-01-09

Bengt Hult

/Sven-Georg Grahn

Det skulle antecknas att *Lars-Erik Lövdén* (s) utsetts att inträda som
ledamot av kammaren i stället för *Arne Pettersson* (s) som av sagt sig
uppdraget som riksdagsledamot.

§ 6 Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1979/80:66 till justitieutskottet

1979/80:72 till civilutskottet

1979/80:76 till socialförsäkringsutskottet

§ 7 Bordlades

Proposition och skrivelse

1979/80:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1980/81

1979/80:103 med överlämnande av 1980 års kommittéberättelse

§ 8 Anmäldes och bordlades

Propositionerna och skrivelse

1979/80:73 om garanti för lån till Stiftelsen Samhällsföretag

1979/80:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budget-
året 1979/80

1979/80:102 med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till
regeringen

§ 9 Talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens
sammanträde skulle propositionerna nr 100 och 101 sättas sist.

§ 10 Anmäldes och bordlades

Motionerna

1979/80:139 av *Kerstin Anér* om barns medverkan vid samhällsplanering

1979/80:140 av *Kerstin Anér* om datorernas effekter på arbetsliv och
samhällsservice

1979/80:141 av *Allan Ekström* om ett nytt påföljdssystem, m. m.

1979/80:142 av *Allan Ekström* om ändrade forumregler i mål om krav på
obetalda vattenavgifter

1979/80:143 av *Allan Ekström* om ändrade forumregler i vissa skadestånds-
mål

1979/80:144 av *Allan Ekström* om skadeståndsansvaret för omhänderthavd
egendom

1979/80:145 av *Kerstin Anér* om u-landspolitik på dataområdet

1979/80:146 av *Kerstin Anér* om u-landsbiståndets inriktning på barn

1979/80:147 av *Kerstin Anér* om kvinnornas medverkan vid samhällsplanering
1979/80:148 av *Kerstin Anér* om hybrid-DNA-forskningen
1979/80:149 av *Sten Svensson* om inrättande av en fond för utgivningen av Allan Petterssons musik
1979/80:150 av *Kerstin Anér* om nya boendeformer

Nr 60

Torsdagen den
10 januari 1980

Anmälan av interpellation

§ 11 Anmälan av interpellation

Anmälades och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 4 januari

1979/80:114 av *Eva Hjelmström* (vpk) till utrikesministern om svenskt deltagande i familjeplaneringsprojekt i Indien:

SIDA har sedan ett antal år deltagit i ett familjeplaneringsprojekt i Indien tillsammans med Världsbanken genom dess organ IDA (Internationella utvecklingsfonden), det s. k. IPP 1-projektet. Vpk har i andra sammanhang kritiserat den inriktning ett samarbete med Världsbanken i regel får. Bankens projekt är lönsamhetsinriktade och överensstämmer oftast inte med de mål riksdagen ställt upp för den svenska biståndspolitiken.

Familjeplaneringsprojektet i Indien har särskilt allvarliga konsekvenser, då banken i första hand inriktat sig på åtgärder för befolkningskontroll och inte på fördelningspolitiska åtgärder eller sociala förhållanden. IPP 1 är ännu icke utvärderat, men redan nu kan konstateras att det spårade ur, särskilt under tiden för "undantagstillståndet", då massteriliseringar av män, ofta under hot, förekom. Många avled till följd av ingreppen, och motståndet bland befolkningen ökade mycket starkt. Massteriliseringarna kritiserades också mycket starkt inte bara internationellt utan också inom landet och ledde till en förändrad inriktning från den indiska regeringens sida i vad gäller begreppet familjeplanering. Med familjeplanering eller familjevelfärd, som det nu benämns, skall i första hand förstås en satsning på hälsovård, barnavård och mödravård liksom en förändring av för människorna väsentliga livsvillkor, som arbete och utbildning.

All erfarenhet visar att en familjeplanering värd namnet måste vara en del av ett brett upplagt socialt utvecklingsprogram. Så var uppenbarligen inte fallet med IPP 1 – tvärtom. Övergreppen i samband med steriliseringskampanjerna var otaliga, och de förekom också inom IPP-projektet. Nu finns planer på ett svenskt deltagande i ytterligare ett projekt sedan IPP 1 slutförts, nämligen IPP 2. Också detta projekt har med rätta starkt kritiserats främst av följande skäl.

För det första överensstämmer inte IPP 2 med den nya inriktning som anvisats beträffande familjeplaneringsåtgärder i Indien. Också IPP 2 är

inriktat på befolkningskontroll: denna gång i form av massteriliseringar av kvinnor. Att kvinnorna nu utvalts beror på att de i dag utgör den svagaste gruppen – männen skulle göra alltför stort motstånd.

För det andra borde ett nytt projekt grundas på en utvärdering av det tidigare IPP 1-projektet. En sådan utvärdering föreligger ännu inte.

För det tredje har det sagts att det nya projektet IPP 2, som skall omfatta nio distrikt i delstaterna Uttar Pradesh och Andhra Pradesh, kommer att omfatta ett s. k. cafeteriautbud av åtgärder eller ett brett utbud av preventiva metoder samt att det skulle vara mer inriktat på att förstärka infrastrukturen. Detta har bestämt avvisats av SIDA:s egna utsända konsulter och medarbetare. Docent Staffan Bergström konstaterar sålunda i sin rapport att trots att man kan finna en förändrad inställning till begreppet familjeplanering hos beslutande myndigheter, så återfinns inte denna förändring i vad gäller IPP 2. Han menar i sin rapport att IPP 2 inte förtjänar namnet familjevelfärdsprojekt utan namnet befolkningskontrollprojekt. Redan IPP 1 var synnerligen tveksamt från svensk synpunkt. IPP 2 är än mer tveksamt, inte minst från etisk synpunkt. Också riksrevisionsverket tog i sin studie SIDA i Indien upp just de etiska problemen och föreslog att SIDA skulle arbeta fram etiska normer för det svenska familjeplaneringsbiståndet.

Efter den mycket starka kritik som riktats mot IPP 2-projektet har det påståtts att kritiken skulle vara oberättigad eftersom projektläget förändrats genom att projektets utformning förändrats. Detta är emellertid ytterligt tvivelaktigt. Visserligen har Världsbankens mål omskrivits något till förmån för en starkare betoning på hälsovård, men fortfarande kvarstår den grundläggande kritiken mot projektet. Man har inte ens gjort någon prioritering mellan befolkningskontrollmålet och de övriga målen.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande frågor till utrikesministern:

1. Anser utrikesministern att ett svenskt deltagande i massteriliseringar av kvinnor är förenligt med den svenska biståndspolitikens mål?
2. Är utrikesministern beredd att medverka till att en omprövning av Sveriges deltagande i projekt av denna typ sker, och vilka etiska principer anser utrikesministern bör gälla för att ett svenskt deltagande över huvud taget skall få förekomma?

§ 12 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 8 januari

1979/80:241 av *Bo Lundgren* (m) till försvarsministern om framtida nedläggning och omorganisation av arméregementen:

I ett räkneexempel avseende arméns framtida fredsorganisation har chefen för armén utgått från en nedläggning av bl. a. P 2 i Hässleholm. Detta

räkneexempel har lett till oro bland de anställda och i den berörda kommunen.

Riksdagen fattade under förra mandatperioden beslut om att P 2 skulle finnas kvar i fredsorganisationen.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga försvarsministern om det finns någon anledning att se chefens för armén räkneexempel som på något vis bindande för den framtida utformningen av arméns fredsorganisation.

1979/80:242 av *Göthe Knutson* (m) till industriministern om SSAB:s planer på produktion av vägstål:

30–60 arbetstillfällen vid Uddeholmsägda Hagfors järnverk uppges vara i fara med anledning av Svenskt Stål AB:s satsning på vägstål. Sådana produkter från SSAB är redan ute på marknaden, och en ny anläggning för framställning av vägstål är – enligt uppgift – planerad i Luleå.

Både chef och fackliga företrädare vid Hagfors järnverk hävdar i en tidningsintervju (Nya Wermlands-Tidningen den 3 januari 1980) att SSAB "bedriver osund konkurrens" och att detta sker med hjälp av statliga medel. Man uppger att marknaden för vägstål inte är tillräcklig för ytterligare produktion och att ännu ett storföretag (SKF) kommer att konkurrera med UHB på specialstålssektorn.

Sysselsättningsläget i Hagfors och Värmland är besvärligt, och det framstår som helt orimligt om den statliga satsningen i SSAB skulle leda till att fler jobb slås ut i Hagfors.

Anser industriministern att SSAB:s planer på produktion av vägstål ligger i linje med propositionen som låg till grund för SSAB:s bildande?

Delar industriministern uppfattningen, att det statliga engagemanget i SSAB inte får leda till att sysselsättningen vid andra stålverk kommer i fara?

Vilka åtgärder är industriministern beredd vidta för att förhindra att arbetstillfällen försvinner vid Hagfors järnverk därför att SSAB går in på vägstålsmarknaden?

den 10 januari

1979/80:243 av *John Andersson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om arbetsmarknadssituationen i Västerbottens län:

Västerbottens läns inland upplever en mycket svår arbetslöshet. Inlandskommunerna har en arbetslöshet på uppåt 7 %. Enbart inom Vilhelmina, Åsele och Dorotea kommuner var i november månad 595 personer arbetslösa. Flytta dit jobben finns, annars blir det inga pengar – det är arbetsförmedlingens melodi just nu. Arbetsförmedlingen har ålagts att bli restriktivare med medel från såväl KAS som A-kassa. Vägrar någon att ta arbete på annan ort skrivs omgående rapport. Beredskapspengarna har man också prutat på ordentligt. Detta gör att möjligheterna för inlandsborna att bo kvar har beskurits oerhört på den sista tiden.

Torsdagen den
10 januari 1980

*Meddelande om
frågor*

Med det anförda som bakgrund vill jag fråga arbetsmarknadsministern:
Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att stoppa denna flyttlasspolitik?

1979/80:244 av *Rune Gustavsson* (c) till justitieministern om permissionsreglerna för vissa grupper intagna på kriminalvårdsanstalter:

En synnerligen brutal misshandel av fyra äldre människor, varav tre i åldern 77–83 år, ägde rum strax före trettonhelgen i Tolg norr om Växjö. Två personer trängde sig in i de gamlas bostäder och överföll dem med hammare. Den man som nu tillsammans med en kvinna häktats som misstänkt var intern vid Växjöfängelset. Han hade efter permission inte återvänt. Mannen hade enligt uppgifter i massmedia tidigare dömts för flera våldsbrott till sluten psykiatrisk vård. Han avtjänade nu ett åtta månaders straff för våldsbrott. Av detta straff hade han avtjänat en månad, då han beviljades permission över nyår samt för den aktuella dagen för s. k. § 14-aktivitet för besök på bibliotek.

Jag vill, mot bakgrund av den relaterade händelsen, ställa följande fråga till justitieministern:

Kommer statsrådet att ta initiativ till att se över permissionsreglerna för intagna som kan anses farliga för den allmänna säkerheten?

1979/80:245 av *Tore Nilsson* (m) till kommunikationsministern om postens service i glesbygden:

Försämringen av postens service i glesbygden fortsätter. I Vindelns kommun betalar befolkningen i vissa byar "direkt ur egen börs för att få hygglig postgång". Anledningen är att postverket bara vill sända posten tre dagar i veckan och att f. n. postbefordran till byarna sker fyra dagar i veckan.

Anser statsrådet att enskilda skall betala för att få den service som man i andra delar av landet får kostnadsfritt, eftersom post minst fem dagar i veckan anses vara någonting självklart?

1979/80:246 av *Rune Torwald* (c) till kommunikationsministern om SSAB:s transporter av stål och järn:

Olika källor har under senare tid hävdats att Svenskt Stål AB (SSAB) skulle umgås med planer på att överföra vissa stål- och järntransporter från båt till järnväg.

Enligt samma källor skulle SJ ha lämnat ett anbud på systemtransporter mellan Luleå och Borlänge, som för SSAB ur företagsekonomisk synpunkt skulle ställa sig gynnsammare än nuvarande transportsätt med kombination av båt- och järnvägstransport.

Ur samhällsekonomisk synpunkt – och inte minst ur energiförbruknings-synpunkt – torde emellertid varje överflyttning av gods i dessa kvantiteter ställa sig ofördelaktig. Detta är ju f. ö. en av anledningarna till att riksdagen

anvisat medel för isbrytaranskaffningar, som nu garanterar åretomsjöfart även i Bottenhavet. Därtill kommer att SJ redan har vissa kapacitetsproblem på enkelspårscelen norr om Ånge på norra stambanan.

Mot denna bakgrund ber jag att till kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Överväger statsrådet några åtgärder för att hindra överförande av järn- och ståltransporter mellan Luleå och Borlänge från båt till järnväg?

1979/80:247 av *Rune Torwald* (c) till kommunikationsministern om förbättrad trafiksäkerhet i sjöfarlederna till Göteborg:

Under julveckan grundstötte återigen ett fartyg vid Böttö, som ligger intill stora infartsleden till Göteborgs hamn. Före sjöförklaringen finns det ingen anledning att spekulera om orsakerna till grundstötningen, som dess bättre inte fick några allvarliga följder för vare sig fartyg eller passagerare och besättning.

Enligt pressuppgifter har emellertid sedan 1973 inträffat inte mindre än 22 grundstötningar och åtta kollisioner i den aktuella farleden, och under åren 1976–1979 har nio ganska allvarliga olyckor inträffat, som bl. a. krävt tre människoliv. Inte mindre än tre av dessa olyckor har utgjorts av grundstötningar vid Böttö.

Det är bland berörda parter en allmän uppfattning att en kontinuerlig trafikövervakning skulle begränsa olycksriskerna betydligt. Dessutom borde ett par grund, som ligger mycket nära farlederna, sprängas bort. Fullt genomarbetade förslag för genomförande av dessa åtgärder föreligger. Enligt uppgift skulle en effektiv trafikövervakning bara kräva investeringar på drygt 500 000 kr. och årliga driftkostnader på ca 40 000 kr. Att beslut ännu inte fattats om ett genomförande av aktuella åtgärder lär bero på oenighet mellan sjöfartsverket och Göteborgs hamn om fördelningen av kostnaderna.

Med hänvisning till det anförda ber jag att till kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder övervägs för att snabbt få till stånd åtgärder, som förbättrar trafiksäkerheten i farlederna till och från Göteborgs hamn?

1979/80:248 av *Bo Lundgren* (m) till utbildningsministern om åtgärder för att undvika höjda licenser för radio och TV:

Utbildningsministern har i ett uttalande aviserat att kraftiga licenshöjningar och en eventuell "apparatavgift" kan bli aktuella för att finansiera radio- och TV-bolagens kostnadsökningar.

Sveriges Lokalradio AB hade 1978/79 18 713 sändningstimmar med drygt 500 tjänster, medan Sveriges Riksradio AB hade 18 409 sändningstimmar med ungefär dubbelt så många tjänster. Inom vissa av radio- och TV-bolagen lär det dessutom finnas övertalighetsproblem.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till utbildningsministern:

Nr 60

Torsdagen den
10 januari 1980

*Meddelande om
frågor*

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att rationalisera och effektivisera radio- och TV-bolagens verksamhet, så att licenshöjningar och nya avgifter kan undvikas?

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.04.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert